

Toekomstvisie gewasbescherming 2030

Ambities in Toekomstvisie gewasbescherming 2030 zijn meer dan noodzakelijk

In april stuurde Carola Schouten, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, haar 'Toekomstvisie gewasbescherming 2030, naar weerbare planten en teeltsystemen' naar de Tweede Kamer, vergezeld van het 'Pakket van maatregelen emissiereductie gewasbescherming open teelten'. Vewin was, samen met andere stakeholders, betrokken bij het opstellen van deze visie, in het Platform Duurzame Gewasbescherming.

Belangrijkste belofte van de minister: 'In 2030 bestaat de land- en tuinbouw in Nederland uit een duurzame productie met weerbare planten en teeltsystemen, waardoor ziekten en plagen veel minder kans krijgen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zo veel mogelijk kan worden voorkomen.'

'De visie op gewasbescherming bouwt voort op de passage over gewasbescherming in mijn visie 'Landbouw, natuur en voedsel; waardevol en verbonden', en verbindt deze met de eerder verschenen visies en ambities van sectororganisaties. Gewasbeschermingsmiddelen zijn van belang voor een goede oogst, maar de afhankelijkheid van deze middelen, en daarmee de kwetsbaarheid van het huidige systeem, maakt dat een omslag nodig is. De visie beoogt daarom een trendbreuk te initiëren in het denken en handelen over gewasbescherming door het centraal stellen van weerbare planten en teeltsystemen en een sterkere verbinding tussen land- en tuinbouw en natuur', aldus de minister.

Platform Duurzame Gewasbescherming

De Toekomstvisie is opgesteld door het Platform Duurzame Gewasbescherming, bestaande uit verschillende partijen, die betrokken zijn bij de ontwikkeling van een duurzamer gewasbeschermingsbeleid. Naast het Rijk (ministeries van LNV en IenW) zijn dit organisaties uit de land- en tuinbouw (onder andere LTO), de gewasbeschermingssector (zoals Nefyto), natuurorganisaties (Natuur & Milieu) en de watersector (UvW, Vewin). De doelen zijn ambitieus, maar méér dan noodzakelijk volgens Vewin. Want drinkwaterbronnen worden nog steeds bedreigd door gewasbeschermingsmiddelen of hun afbraakproducten.

Drie strategische doelen

Om in 2030 in de land- en tuinbouw duurzaam te kunnen produceren, bevat de Toekomstvisie drie strategische doelen:

- plant- en teeltsystemen zijn weerbaar;
- natuur en land- en tuinbouw zijn met elkaar verbonden;
- bij telen vinden nagenoeg geen emissies plaats naar het milieu en blijven nagenoeg geen residuen achter op producten.

Tweede nota Duurzame Gewasbescherming

Inhoudelijk wordt aangehaakt bij de Kringlooplandbouw-visie van de minister van LNV. De Toekomstvisie gewasbescherming 2030 bouwt voort op de Tweede nota Duurzame Gewasbescherming 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst'. Hierin zijn doelen en maatregelen opgenomen voor de periode 2013-2023 om het gewasbeschermingsbeleid verder te verduurzamen. Een van deze doelen is om in 2023 nagenoeg geen overschrijdingen meer te hebben van de drinkwaternorm en de milieukwaliteitsnormen in oppervlaktewater. Concreet betekent dit een afname van het aantal overschrijdingen van deze normen ten opzichte van 2013 met respectievelijk 95% en 90%.

De bij de Toekomstvisie betrokken partijen stellen in 2019 gezamenlijk een uitvoeringsprogramma op om de doelen uit de Tweede nota en de Toekomstvisie te kunnen halen.

Standpunt Vewin

Vewin staat achter de doelen van de Toekomstvisie. Het is belangrijk voor de drinkwatersector dat de bestaande doelstellingen voor beperking van de emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu – uit de Tweede nota in 2023 en de Kaderrichtlijn Water in 2027 – worden doorgetrokken tot nagenoeg nul in 2030. Om deze doelen te kunnen halen, zijn zo spoedig mogelijk aanvullende maatregelen vanuit de overheid nodig.

Normoverschrijdende concentraties

Gewasbeschermingsmiddelen komen nu vaak in normoverschrijdende concentraties voor in grond- en oppervlaktewater dat gebruikt wordt voor drinkwaterproductie. Een overzichtsstudie van wateronderzoeksinstituut KWR (2018) op basis van monitoringdata van de drinkwaterbedrijven toont aan dat bij oppervlaktewaterinnamepunten en voorraadbekkens resten gevonden worden van verschillende gewasbeschermingsmiddelen. In veel gevallen zaten daar normoverschrijdende concentraties bij. Ook bij een groot deel van de grondwaterwinningen bestemd voor drinkwaterproductie komen sporen van gewasbeschermingsmiddelen of afbraakproducten van deze middelen voor.

Onvoldoende bewust

Naast het formuleren van aanvullende maatregelen is meer aandacht nodig voor toezicht en handhaving van bestaande beleidsmaatregelen. Onderzoek heeft bijvoorbeeld uitgewezen dat veel agrariërs zich in de praktijk onvoldoende bewust zijn van het feit dat in grondwaterbeschermingsgebieden restricties gelden voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en dat middelen met risicovolle stoffen hier niet toegepast mogen worden.

Uitvoeringsprogramma

De Toekomstvisie gewasbescherming 2030 onderstreept wat Vewin betreft dat de aanpak van gewasbeschermingsmiddelen in drinkwaterbronnen in samenwerking met de betrokken partijen ambitieus moet worden ingevuld. Vewin zal bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma expliciet aandacht vragen voor de bescherming van drinkwaterbronnen.

De emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar drinkwaterbronnen moet zo spoedig mogelijk worden teruggedrongen, tot nagenoeg nul in 2030. De tussenliggende doelen voor 2023 en 2027 blijven onverminderd geldig en moeten ook worden gehaald.

Artemis: 'Biologie als mindset voor binnen- en buitenteelten'

Piet Boonekamp, directeur Artemis

Dit is het motto van Artemis behorend bij haar nieuwe missie en visie die op 4 juni tijdens de viering van haar 25-jarig jubileum zijn gepresenteerd. Artemis is de belangenvereniging van de producenten en distributeurs van bestuivers, biocontrol en biostimulanten met circa 30 zeer innovatieve grote en kleinere Nederlandse bedrijven. Artemis is de oudste vereniging op dit gebied in Europa, met wereldwijde pioniers die ervoor gezorgd hebben dat bijna 100% van de glasgroentetelers in Nederland biologische producten gebruikt.

Maar de visie van Artemis gaat verder: 'De omslag naar 'weerbare planten en teeltsystemen' met biologie als basis is essentieel om te voldoen aan de maatschappelijke wensen ten aanzien van verduurzaming'. Dit sluit naadloos aan bij de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 van het ministerie van LNV, mede vormgegeven door de gewasbeschermingsstakeholders, waaronder Artemis. Artemis wil zich inzetten om voor iedere binnen- én buitenteelt een scala aan biologische producten te ontwikkelen om weerbaarheid te ondersteunen, zodat slechts incidenteel en pleksgewijs corrigerende laagrisicomiddelen nodig zijn. Hierdoor zal de emissie-problematiek tot het verleden behoren.

Dit vergt ook grote inzet van andere partijen, voor:

- Experimenteerruimte bij telers om de biologische producten te kunnen uittesten en zo 'al lerend' weerbare systemen te ontwikkelen, in samenhang met biodiversiteit binnen en rondom het perceel;
- Verandering van de regelgeving. De registratieperiode van een biologisch middel duurt minimaal 5 jaar. En dat terwijl nu nog minder dan 0,5% van de middelen die in de buitenteelt gebruikt worden, biologisch is. Dat moet sneller!
- Draagvlak binnen de maatschappij om deze unieke transitie mogelijk te maken.

Ons uiteindelijke doel: 'Nederland krijgt de meest duurzame gewasbescherming ter wereld!'

Ctgb: 'Nagenoeg geen emissies is haalbaar'

**Luuk van Duijn,
secretaris/
directeur Ctgb**

'Als onafhankelijk zelfstandig bestuursorgaan beoordeelt het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) gewasbeschermingsmiddelen of deze veilig zijn voor mens, dier en milieu. Daarbij is ook de ministeriële nota 'Toekomstvisie gewasbescherming 2030' een belangrijk kader. Wij zien het als een uitdaging om met de doelstellingen uit deze nota, in combinatie met de Europese toelatingsrichtlijnen, bij te dragen aan een duurzamer gebruik van en zich veilige gewasbeschermingsmiddelen.'

'Een voor ons relevant element is het streven naar een teelt 'nagenoeg zonder emissies'. De maatregelen die wij in 2014 voor drie neonicotinoiden namen ter bescherming van bestuivers, laten zien dat dit – voor teelten onder glas of plastic, bedekte teelten – praktisch haalbaar is. Nadat wij de voorschriften hadden aangepast, reageerde de sector daar snel op met zuiveringsystemen die een nul-emissie waarborgen.'

'Voor de onbedekte teelt zal die uitdaging groter zijn. Daarvoor verwacht ik veel van precisielandbouw. Die ontwikkelingen in techniek en digitalisering (onder andere GPS) helpen de teler om middelen alleen dáár toe te passen waar ze echt nodig zijn. De toepassing van middelen op de volledige teelt (volveldstoepassing) vermindert ten voordele van milieu én teler (bedrijfskosten). Een vergelijkbaar effect hebben de Bestuurlijke afspraken gewasbescherming Open Teelt, waarin diverse emissieroutes worden benoemd en ingeperkt. Als Ctgb kunnen wij voor deze inperkingen relevante voorschriften meenemen in het wettelijk gebruiksvoorschrift van de toegelaten middelen.'

'Als effectmeting maakt het Ctgb voor de beoordeling onder andere gebruik van de Bestrijdingsmiddelenatlas. Normoverschrijdingen zullen consequenties hebben voor de toelating of voor aanvullende maatregelen op het etiket. Ook neemt het Ctgb aanvullende voorschriften op, op basis van tussen toelatinghouder en ministerie van IenW gemaakte afspraken in het Emissiereductieplan (ERP).'

'Binnen de (internationale) kaders draagt het Ctgb graag praktisch bij aan een teelt 'nagenoeg zonder emissies', omdat een goede waterkwaliteit één van de (afgeleide) doelstellingen is van onze beoordeling.'

Natuur & Milieu: 'Toxische middelen duurder maken'

**Jelmer Vierstra, senior programmaleider
Circulaire Economie Natuur & Milieu**

'De Nederlandse waterkwaliteit staat zwaar onder druk. Daardoor loopt de biodiversiteit gevaar en wordt waterzuivering steeds moeilijker en duurder. Natuur & Milieu bracht recent een onderzoek uit, waaruit bleek dat slechts 1% van het oppervlaktewater in Nederland voldoet aan de Europese waterkwaliteitsrichtlijnen. Een belangrijke bron van vervuiling: bestrijdingsmiddelen.'

'In haar visie omschrijft minister Schouten de noodzaak van een 'paradigmaverandering' als het gaat om de bescherming van gewassen. Deze kanteling in zienswijze is precies wat het milieu nodig heeft. We moeten zo snel mogelijk afscheid nemen van de traditionele, risico-gestuurde benadering, waarbij kleine veranderingen al kunnen zorgen voor ziektes en plagen. We moeten toe naar een teelt gebaseerd op natuurlijke weerbaarheid. Robuuste teeltsystemen, die veranderingen zelf kunnen opvangen, zonder dat direct met chemie moet worden ingegrepen.'

'Toelatingsbeleid is een goede manier om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te sturen. Maar om de overgang te maken van minder middelen met een hoog milieurisico naar meer biologische alternatieven, is ook economische sturing nodig. Biologische alternatieven moeten goedkoper worden en voor toxische bestrijdingsmiddelen moet een hogere prijs gelden. Daarnaast moet het voor boeren mogelijk en aantrekkelijk worden gemaakt onafhankelijk advies in te winnen over gewasbescherming. Op dit moment zijn de 'adviseurs' vaak verbonden aan bedrijven met een commercieel belang bij de verkoop van middelen.'

'Ook in de rest van de keten zien wij mogelijkheden om de gewenste verandering in gang te zetten. Waar supermarkten zich nu vooral laten leiden door de prijs, vorm en kleur van producten, zou ook weerbaarheid van gewassen een factor moeten zijn. Natuur & Milieu wil zich inzetten om deze bewustwording zowel bij supermarkt als consument op gang te brengen.'

Nefyto: 'Implementatie van nieuwe technologie'

**Maritza van Assen, directeur Nederlandse
Stichting voor Fytofarmacie Nefyto**

'De bedrijven die bij Nefyto zijn aangesloten, werken permanent aan de gewasbescherming van de toekomst. Zij werken intensief aan de ontwikkeling van kennis, producten en technologie om gewasbescherming steeds beter en veiliger te maken. Vanuit dat vertrekpunt is het ook logisch dat Nefyto de nieuwe Toekomstvisie gewasbescherming 2030 mede heeft onderschreven. De bij onze bedrijven aanwezige kennis en expertise willen we daarvoor inzetten.'

'Bij onze bedrijven zijn er wel zorgen over de vraag hoe de visie kan worden vertaald naar een realistisch uitvoeringsprogramma. Er moet aan een aantal belangrijke randvoorwaarden worden voldaan wil de Toekomstvisie kans van slagen hebben. Het doel is weerbare gewassen en weerbare teeltsystemen te ontwikkelen, maar de juiste wettelijke kaders om bijvoorbeeld nieuwe veredelings technieken goed te reguleren, ontbreken nog. Daarna moet de implementatie in de praktijk nog plaatsvinden. In de tussentijd blijft de verantwoorde inzet van gewasbeschermingsmiddelen heel belangrijk voor een goede oogst in kwalitatief en economisch opzicht. En juist deze middelen vallen de laatste tijd snel weg, iets waar we de afgelopen jaren sterk voor gewaarschuwd hebben. De teler komt met lege handen te staan.'

'We hebben minder zorgen over de doelstelling 'nagenoeg zonder emissie'. In de afgelopen jaren zijn er al enorme stappen gezet in de verbetering van de waterkwaliteit door een goede samenwerking met alle betrokken partijen. Verschillende instrumenten, zoals wetgeving, stewardship-projecten* en communicatie, zijn ingezet en we zien dat dit ook tot resultaat leidt. Het waterbewustzijn is bij alle schakels in de keten sterk toegenomen. Verdere implementatie van nieuwe technologie, zoals precisietoepassing, leidt ertoe dat de doelen binnen handbereik liggen.'

*Projecten zoals de Erfemissiescan of 'Schoon erf, schone sloot'.